

بسمه تعالی
وزارت جهاد کشاورزی
معاونت آب و خاک
مجری طرح توسعه سامانه های نوین آبیاری

شیوه نامه توسعه سامانه آبیاری موضعی
(tape) برای آبیاری مزارع گندم کشور
در سال ۱۳۹۴

شهریور ماه ۱۳۹۴

مقدمه:

از اوایل قرن حاضر (ه . ش) که سرآغاز آبیاری نوین مهندسی در ایران به حساب می‌آید ، همگان ، بویژه مهندسان و کارشناسان آبیاری بر روی این نکته تأکید دارند که روشهای آبیاری سنتی ، شبکه انتقال ، شکل و نحوه توزیع به موقع و به اندازه آن اکثراً با موازین فنی هماهنگ نیست . در ضمن همه اهل فن این نکته را تأیید دارند بهره وری از آب مصرفی در بخش کشاورزی با استفاده از سامانه های نوین آبیاری و بویژه سامانه های آبیاری موضعی باید ارتقاء یابد . ویژگی های آبیاری جهان را در دهه های پایانی قرن بیستم ، می‌توان با بررسی موضوعاتی از قبیل عملکرد پائین ، افزایش تقاضا برای تولید بیشتر و کاهش امکان دسترسی به آب کشاورزی و ... تبیین نمود . عملکرد پائین آبیاری دراصل به دلایل زیاد ، از جمله استفاده از روشهای نامناسب و فن آوری ناکافی در اغلب روشهای آبیاری و عدم استفاده از امکانات و پتانسیلهای موجود می‌باشد .

عواملی رشد جمعیت و توسعه ناهنجار شهرنشینی ناشی از مهاجرت روستائیان به شهرها و احداث شهرک های جدید و کاهش سرانه مصرف آب به علت ازدیاد جمعیت همراه با افزایش استانداردهای زندگی و ... نیاز به آب و تولید بیشتر را اجتناب ناپذیر کرده است . بنابراین تأمین امنیت غذایی ، مبارزه با فقر و بهبود کیفیت زندگی در کشورهای در حال توسعه مثل ایران ، مهم ترین اهدافی هستند که در برابر تصمیم گیران قرار دارد . به نظر می‌رسد تنها راه نیل به این اهداف انتخاب راهبرد توسعه

پایدار کشاورزی است . افزایش بهره‌وری آب و استفاده بیشتر از هر واحد آب مصرفی همراه با بسیاری از مسائل عمده زیست‌محیطی ، شور و زه دارشدن اراضی ، افت سطح آب های زیرزمینی ، خشک شدن دریاچه‌ها و مخازن طبیعی و ... مواردی هستند که در راهبرد توسعه پایدار کشاورزی مطرح می‌باشند . استفاده غیر معقول از آب مشکل جدی و قابل‌ملاحظه‌ای برای توسعه پایدار و محیط زیست ، شده است ، بطوری که امنیت غذایی ، بهداشت و محیط های اکولوژیکی را در معرض تهدید قرار می دهد . بنابراین ضروری است تا با بکارگیری سیاست های جدید مدیریتی و استفاده از فن آوری های جدید درجهت بهبود و کارایی روش های آبیاری و کاهش عوامل نامطلوب روی منابع آب و خاک ، گام های اساسی برداشته شود

شیوه نامه توسعه سامانه آبیاری موضعی (tape) برای کشت گندم در کشور در سال ۱۳۹۴

۱- سهمیه هراستان در راستای توسعه سامانه آبیاری موضعی (tape) برای آبیاری مزارع گندم در کشور در سال جاری طی نامه شماره ۴۵۸۰/۷۰۰ مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۴ معاونت محترم امور زراعت مطابق جدول زیر مشخص شده است و این مجری نیز در راستای توسعه سامانه های آبیاری موضعی (tape) برای مزارع گندم کشور مطابق جدول ذیل اعلام آمادگی مینماید.

ردیف	استان	سطح پیشنهادی برای توسعه سامانه های آبیاری (tape) برای مزارع گندم (هکتار)
۱.	آذربایجان شرقی	۱۵۰۰
۲.	آذربایجان غربی	۱۰۰۰
۳.	اردبیل	۱۵۰۰
۴.	اصفهان	۱۵۰۰
۵.	البرز	۵۰۰
۶.	ایلام	۵۰۰

۵۰۰	بوشهر	۰۷
۱۵۰۰	تهران	۰۸
۵۰۰	جنوب کرمان	۰۹
۵۰۰	چهار محال و بختیاری	۱۰
۱۰۰۰	خراسان جنوبی	۱۱
۳۰۰۰	خراسان رضوی	۱۲
۱۰۰۰	خراسان شمالی	۱۳
۲۰۰۰	خوزستان	۱۴
۷۰۰	زنجان	۱۵
۷۰۰	سمنان	۱۶
۳۰۰	سیستان و بلوچستان	۱۷
۳۰۰۰	فارس	۱۸
۱۰۰۰	قزوین	۱۹
۳۰۰	قم	۲۰
۵۰۰	کردستان	۲۱
۱۰۰۰	کرمان	۲۲
۱۲۰۰	کرمانشاه	۲۳
۳۰۰	کهگیلویه و بویراحمد	۲۴
۵۰۰	گلستان	۲۵
۰	گیلان	۲۶
۵۰۰	لرستان	۲۷
۰	مازندران	۲۸
۱۵۰۰	مرکزی	۲۹
۱۵۰۰	هرمزگان	۳۰
۲۰۰۰	همدان	۳۱
۵۰۰	یزد	۳۲
۳۲۰۰۰	جمع کل	

۲- اولویت تخصیص اعتبار سازمان جهاد کشاورزی استانها در راستای اجرای سهمیه اعلام شده خواهد بود.

۳- مدیر زراعت هر استان نسبت به معرفی پروژه های مورد نظر به مدیریت آب و خاک و امور فنی مهندسی سازمان جهاد کشاورزی استان اقدام می نماید.

۴- در انتخاب پروژه حتماً کشاورزان (گندمکار) پیشرو و نمونه مد نظر باشند.

۵- مدیر زراعت استان در خصوص اخذ اطلاعات و بررسی مطالعات برای پروژه های مورد نظر همکاری لازم را با مدیر آب و خاک و امور فنی مهندسی سازمان جهاد کشاورزی استان داشته باشد.

۶- همزمان با مطالعه و طراحی و اجرای سامانه آبیاری موضعی (tape) در مزارع گندم کشور، واحد مکانیزاسیون کشاورزی استان نیز نسبت به تهیه و تامین ماشین آلات مورد نیاز جهت کاشت مناسب محصول در روش آبیاری (tape) و غیره را مد نظر قرار دهد.

۷- پروژه هایی از طرف مدیر زراعت معرفی شوند که از نظر آب و زمین به لحاظ حقوقی و مالکیتی مشکل نداشته باشند.

۸- نظر به اینکه در سامانه های نوین آبیاری افزایش بهره وری هدف اصلی میباشد لذا رعایت سایر فاکتورهای موثر در ارتقا و بهره وری از قبیل انتخاب بذر مناسب، رعایت تاریخ کشت آماده سازی مناسب زمین، رعایت برنامه آبیاری تغذیه مناسب، کشت مناسب و غیره مدنظر قرار گیرد.

۹- پروژه های مورد نظر باید در طول زمان کاشت و داشت و برداشت بصورت ویژه از طرف مدیر زراعت مورد کنترل و نظارت قرار گیرند.

۱۰- بدیهی است مدیر آب و خاک و امور فنی مهندسی سازمان جهاد کشاورزی استان بصورت خاص و مستمر بر عملکرد مناسب سامانه آبیاری موضعی (tape) در مزارع گندم نظارت خواهد نمود.

